

Міжнародний конкурс зі складання шахових етюдів «Григорій Сковорода – 300»

(3.12.1722 – 9.11.1794)

Фінальні підсумки

«Шукаємо щастя в інших країнах і століттях, а воно скрізь і завжди з нами: як риба у воді, так і ми в ньому, і воно біля нас шукає нас самих. Нема його ніде, бо воно скрізь. Це – сонячне сяйво: процини тільки двері у свою душу...»

(Г.Сковорода)

Григорій Савич Сковорода – відомий український просвітитель-гуманіст, мандрівний філософ, поет і педагог, народився 300 років тому 3 грудня 1722 р. у селі Чернухи, що на Полтавщині...

Передмова. У літературному спадку Григорія Сковороди відома лише одна згадка про шахи у його перекладі із Цицерона, де він використав слово *шахи* замість *гральні кості*. Але навіть якби цього факту і не було, цей конкурс відбувся би, тому що саме пам'ять наближує нас у часі один до одного, особливо пам'ять про людину, для якої самопізнання було змістом його життя: "Бути щасливим - це значить пізнати, знайти самого себе" (Г.С.). І кожного разу, за різних обставин, він ніби доводив, що головне у житті - це бути вільним. Саме тому він не йшов на компроміс із самим собою заради якоїсь вигоди, надаючи перевагу духовному життю перед матеріальним. В решті решт, він був вільною людиною, рівною серед рівних, і у той же час Великою Людиною, мандрівним філософом, який залишив нам у спадок частину, а можливо і усього себе у численних своїх творах, діалогах, перекладах, - і якого називають українським Сократом.

Ці слова мали б завершити ремарку, але день 24-го лютого цього року вніс свої корективи. Так сталося, що 300-річний ювілей Григорія Сковороди випав на час, коли українці вкотре відстоюють свою свободу і загальні людські цінності, які становили сенс усього життя для Григорія Савича. А у ніч проти 7-го травня російською ракетною, далеко поза межами бойових дій, було понівечено будинок-музей Гр.Сковороди у селі Сковородинівка (раніше Пан-Іванівка), що на Харківщині, де Григорій Савич зустрів свій вічний спокій, і де досі збереглась його могила, на надгробку якої відомий його вислів "Світ ловив мене, та не спіймав". А за два місяці 6-го липня інша ракета влучила в центральний корпус педагогічного університету його імені вже у самому Харкові - місті, з яким пов'язаний важливий період його життя, де він викладав у Харківському колегіумі, - спочатку поетику, а згодом етику; це і написані ним "Байки харківські", а також дві вступні проповіді до курсу етики і т.ін.

...Так, можна зруйнувати будь-яку будівлю (а таких тільки на Харківщині десятки серед історичних і культурних пам'яток, не рахуючи освітні і наукові заклади), але людську пам'ять знищити не можливо, і насамперед, про таку історичну постать, якою для всього людства є Григорій Савич Сковорода - великий син українського народу.

This report was prepared in between blackouts.

У міжнародному конкурсі пам'яті Григорія Сковороди, який було оголошено рік тому, взяли участь 21 композитор з 12-ти країн, які надіслали 31 етюд.

Вірменія: **Alexey Gasparyan, Hovhannes Petrosyan;**

Грузія: **David Gurgenidze;**

Данія: **Steffen S. Nielsen;**

Ізраїль: **Yochanan Afek, Amatzia Avni,**

Michael Pasman, Itay Richardson;

Іспанія: **Luis M. Gonzalez;**

Італія: **Jan Sprenger;**

Нідерланди: **Jan Timman;**

Німеччина: **Martin Minski;**

Словаччина: **Michal Hlinka, Lubos Kekely;**

США: **Daniil Yakimovich;**

Україна: **Сергій Дідух, Іван Малий, Тарас**

Руденко, Леонід Топко, Ігор Ярмонов;

Франція: **Marcel Doré.**

Хочу подякувати всім учасникам, які надіслали свої роботи і віддали данину пам'яті Григорія Сковороди, а також директору конкурсу Володимир Саміло, якому належить ідея проведення турніру.

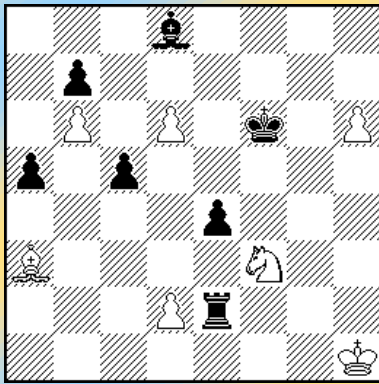
Погляди та уподобання судді добре відомі: це надання переваги етюдом із повноцною боротьбою сторін - саме рівноправна гра, за вмлої реалізації, найповніше розкриває таємниці позиції, її красу й оригінальність. Особливу увагу я звертав на чистоту й економічність заключних позицій, а також прихід фігур на фінальні поля. Окрім цього суддя надав перевагу етюдом, виходячи з якомога ширшого представництва як ідей, так і авторів, і цьому сприяло ім'я Григорія Сковороди, простої і талановитої людини з європейським світоглядом, одним із яскравих представників свого часу.

Серед учасників конкурсу чемпіони світу Давид Гургенідзе, Сергій Дідух та Стеффен С.Нільсен, інші відомі етюдисти, і серед них шахісти-практики міжнародні гросмейстери Ян Тімман і Ян Шпренгер, який, доречі, за фахом є філософом - викладає в університеті у Турині.

На щастя, серед композицій, які претендували на відзнаки, дефектів не виявилось.

Jan Timman

1st Prize

=

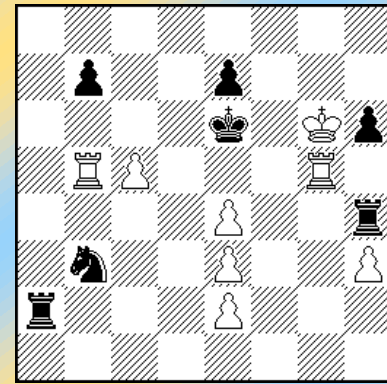
7+7

1.Ng5! 1.Ne5? Rxd2 2.h7 Kg7 3.Nf7 Kxh7 4.Nxd8 e3→ **1...Kf5!** 1...Kxg5 2.h7 Bf6 3.Bb2! (3.d7? Rxd2 4.Bc1 e3!→) 3...Bxb2 4.d4! exd3 5.d7 d2 6.d8Q+ Kg4 7.Qg8+=; 1...Kg6 2.h7 Bf6 3.d7 Rxd2 4.Nxe4 Rd1+ 5.Kg2 Bh8 6.Nxc5= **2.h7 2.Bc1?** e3! 3.h7 exd2 4.Bxd2 Bf6 5.Bxa5 Re8→ **2...Bf6 3.Bc1!** 3.Bxc5? Rxd2→ **3...e3! 4.d4! Rd2!** 4...Kg6 5.Ne4 Re1+ 6.Kg2 Rxc1 7.d7 Rh1 8.Nxf6 e2 9.d8Q e1Q 10.Qg8+=; 4...Re1+ 5.Kg2 Rxc1 6.d7 Rc2+ 7.Kg1! e2 8.Nf3= **5.Nf3 Rd1+ 6.Kg2 e2 7.Bg5!** Try: 7.d7? e1Q 8.Nxe1 Rxd4 9.Bg5 Rxd7! 10.Bxf6 Rxh7→ **7...e1Q 8.Nxe1 Kxg5 9.d7! Rxd4 10.Nf3+** Switchback, draw. 10.h8Q? Vxh8 11.Nf3+ Kg4 12.Nxd4 Vf6→

Найкращий етюд конкурсу з цілісним ігровим сюжетом. Вступ із фіналом пов'язаний винятково гармонійно і витончено: фігури білих крок за кроком послаблюють позицію супротивника і логічно рятуються вилковим ударом всюдисущого білого коня, який починає і завершує поєдинок на полі, з якого почалася гра. Так, ідея проведення прохідних пішаків до поля перетворення часто використовується в авторських задумах, але суддю полонило ехо гри різних фігур на одному полі (1.Ng5! та 7.Bg5!) - боротьба починається з тактичної жертви білого коня, а потім героєм стає слон. Такі ходи, знайдені відомим нідерландським гросмейстером-практиком, безумовно прикрашають шахи.

David Gurgenzidze

2nd Prize

+

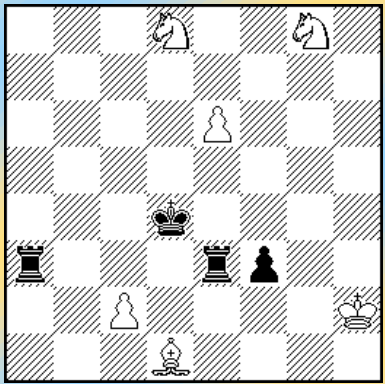
8+7

1.Re5+! Kxe5 1...Kd7 2.Rxb7+ Kc6 3.Rxb3 Ra4 4.Rb6+ Kd7 5.Rb7+ Kc6 6.Rbxe7+- **2.c6+ Nc5!** 2...Kxe4 3.cxb7+- **3.cxb7 Ra6+ 4.Kf7 Rf6+ 5.Ke8!** Try: 5.Kxe7? Re6+! 6.Kf7 Rf6+ 7.Kg7 Rb6! 8.Rxb6 Nxb7 9.Rxb7 Ke6! (9...Rxh3? 10.Re7+! Kd6 11.Kf6+-) 10.Rb6+ Ke7 11.Rxh6 Rxe4= **5...Rb6! 6.Rxb6 Nxb7 7.Kxe7!** 7.Rxb7? Rxh3= **7...Nc5 7...Rxh3 8.Re6# 8.Rb5 Rxh3 8...Rxe4 9.Rxc5# 9.Rxc5+ Kxe4 10.Ke6 Rxe3 10...Rh1 11.Re5# 11.Rc4#**

Динамічний етюд грузинського етюдиста, першого чемпіона світу у розділі етюдів, з широкою грою на двох флангах і віссю масштабної боротьби на одній із центральних вертикалей. Після несподіваної відмови від взяття (5.Ke8!), що забезпечує успіх білих у їхньому матовому полюванні на чорного короля, обидва візаві дружно, по одній лінії, спускаються до низу. Задум автора вигідно підкреслюють красивий вступ і фінальна стадія з феєрверком матів, фундаментом яких стали строєні пішаки білих у початковій позиції. Я є прихильником розробок старих етюдів, але за умови, що кожен наступний етюд буде кращим за попередній. Думаю, що двом парам ехоматів турою, позаздрив би сам А.Wotawa - порівняйте його етюд (HhdbVI#64595). А для судді побудова із трьох пішаків у центрі дошки уособлює ще й три століття від дня народження Григорія Сковороди!

Michael Pasman

3rd Prize

= 6+4

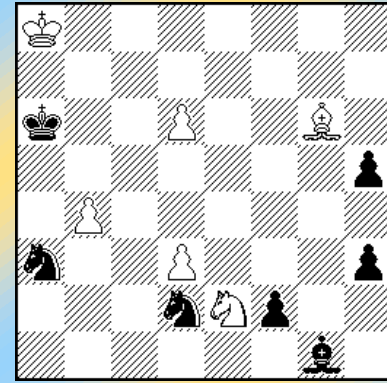
1.e7! 1.Kg3? Re1! 2.Bxf3 (2.e7 Rg1+ 3.Kf4 f2) 2...Ree3! 3.Kh4 Rxf3 4.Nh6 Kd5-- **1...Re1** 1...f2 2.Kg2= **2.c3+!** Logical try: 2.Kg3 Rg1+ 3.Kf4 f2 4.Ne6+ Kc3!-- c3 square is free for black king, differently from main line **2...Rxc3** Otherwise f3 pawn falls **3.Kg3 Rg1+ 4.Kf4!** 4.Kf2 Rg2--+ **4...f2** Now during all next moves white can't promote queen, because black is faster after promotion or winning the queen, but... 4...Rxc3 5.Bxf3 Re8 6.Nc6+ **5.Ne6+!** Kd3 **6.Nc5+!** Kd4 6...Kc4 7.Be2+=; 6...Kd2 7.Ne4+ fork 7...Kxd1 8.Nxf2+=; 6...Rxc5 7.Be2+! Kxe2 8.e8Q+ Kd1 9.Qa4+= **7.Ne6+!** Kd5 **8.Nf6+!** Kd6 8...Kxe6 9.e8Q+ **9.Be2 f1Q+** 9...Kxe7 10.Nd5+ fork 10...Kxe6 11.Nxc3= **10.Bxf1 Rxf1+ 11.Ke4 Rxf6** 11...Kxe7 12.Nd5+ fork **12.Nc7!** 12.e8Q? Rxe6--+ **12...Rxc7** secondary line 12...Rcf3 13.e8N+! fork 13...Kc5 (13...Kc6 14.Nxf6 Rxf6) 14.Nxf6 Rxf6 15.Ke5=; 12...Rff3 13.e8Q Rce3+ 14.Kd4 Rxe8 15.Nxe8+ Kd7 16.Ng7 Rf7 17.Nh5 Rf5 18.Ng3=; 12...Kxe7 13.Nd5+= double fork **13.e8N+!** draw.

Ізраїльський міжнародний майстер-практик за останні два-три роки зарекомендував себе і чудовим етюдистом. У своїй новій роботі він уміло і економно замаскував кінцівку етюду, в якій перетворений кінь (фенікс) своєю фінальною вилкою насаджує одразу дві чорні тури (а якщо на хід раніше чорні позбуваються білої прохідної, то схожий ехо-вилковий удар завдає інший кінь). Задумка з низки нескладних ідей, але усі персонажі приходять на необхідні поля в процесі гри, і головне, автор витримав гармонію матеріалу. Приваблива також

невелика логіка (2.c3+!) у вступі та жертва (12.Nc7!) у фінальній стадії. Цікаво порівняти J.Fritz (HHdbVI#47744) з вічним нападом перетвореного коня попеременно на кожну з двох тур чорних.

Igor Jarmonov

4th Prize

= 6+7

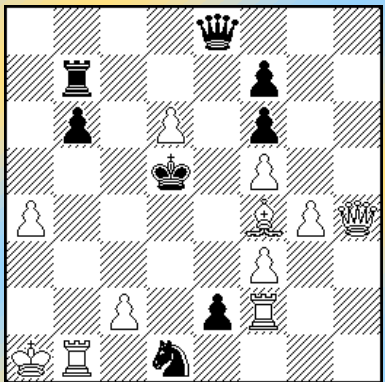
1.d7 1.Ng3? Kb6 2.d7 Kc7-- **1...Ndc4!** 1...f1Q 2.d8Q Nac4 3.Qc8+! Kb5 4.dxc4+ Nxc4 5.Nc3+ Kxb4 6.Nd5+ Kb5 7.Be8+! Ka5 8.Qc7+ Nb6+ 9.Nxb6= **2.dxc4** 2.d8Q? Nb6+ 3.Kb8 Bh2--+ **2...f1Q** **3.b5+!** 3.d8Q? Qf3+ 4.Qd5 Qf8--+ **3...Nxb5** 3...Ka5 4.d8Q+ Ka4 5.Qd3! Qf8+ 6.Kb7 Qe7+ 7.Kc6 Qe6+ 8.Kb7 h2 9.Nc3+ Ka5 10.Nd5 Qd7+ 11.Kb8= **4.cxb5+ Kxb5** **5.Bd3+!** 5.d8Q? Qf3+ 6.Kb8 Bh2+ 7.Ka7 Qa3+ 8.Kb7 Qa6# **5...Kc6** **6.Nd4+** 6.d8Q? Qa1--+ **6...Kxd7** **7.Bxf1 h2** **8.Bh3+!** 8.Nf3? h1Q--+ 9.Bg2?! Qxg2 - no stalemate; 8.Bg2? Bxd4--+ **8...Kc7** 8...Kd6 9.Nf5+ Ke5 10.Ng3 h4 11.Nh1= **9.Nf3!** 9.Ne6+? Kd6! 10.Bg2 Kxe6--+ **9...h1Q** **10.Bg2!** **Qxg2** - stalemate.

Кропітка робота білого слона - запорука порятунку білих у фіналі. Навряд чи відразу можна передбачити в етюді, що гра з жертвами з обох боків закінчиться патом, перед яким білим вдасться використати обмеженість руху перетвореного ферзя чорних. Подібна блокада ферзя зустрічалася не раз, наприклад, G.Kasparyan (HHdbVI#55540), але міжнародному майстру-практику з українського Маріуполя вдалося знайти нові можливості у відомій побудові фігур. Цікаво також оригінальне упіймання ферзя (5.Bd3+! Kc6

6.Nd4+). Для завершеності задуму не вистачає дрібниці: приходу чорного слона g1 на своє поле в процесі гри...

Steffen S. Nielsen

5th Prize

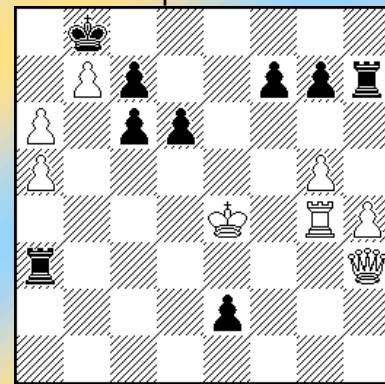

1.d7! Logical try: 1.Rb5+? Qxb5 2.axb5 Ra7+ 3.Kb1 Nc3+ 4.Kb2 Na4+ 5.Kb3 Nc5+ 6.Kc3 e1Q+ 7.Rd2+ Nd3 and Bd6 is not possible; 1.Qxf6?? Qxa4# **1...Qxd7 2.Rb5+ Qxb5 3.axb5 Ra7+ 4.Kb1 Nc3+ 4...e1Q 5.Rd2+- 5.Kb2 Na4+ 6.Kb3 Nc5+ 7.Kc3 7.Kb2 Nd3+= 7...e1Q+ 8.Rd2+ Nd3 9.Bd6 9.Qxe1 Ra3#; 9.Kxd3 Ra3+ 10.c3 Qxh4 9...Ra4** Play for stalemate 9...Qxh4 10.Rxd3#; 9...Rc7+ 10.Bxc7 Qxh4 11.Bxb6+-; 9...Qa1+ 10.Kxd3+-; 9...Qe5+ 10.Kxd3 Kxd6 11.Qh2+- **10.Bb4!** 10.Qxe1? Ra3+ 11.Bxa3 Stalemate; 10.Kxd3? Rd4+; 10.Qh2? Rd4= (10...Rc4+=) **10...Qxh4 10...Qe5+ 11.Kxd3 Rxb4 12.Qf2 Rc4 13.Qe3 (13.Rd1) 11.Rxd3+ Ke5 12.Bd6#**

У логічному етюді данського етюдиста результат залежить від правильного вибору на першому ході. Напружена гра по всій дошці з погрозами мату та пату, завершується матовим фіналом чорному королю, який так і не зміг знайти собі більш безпечне місце. Білий ферзь йде без ігрового навантаження, але цей мінус обумовив якраз плюси – динаміку всіх інших білих і чорних фігур, що перекривають і зв'язують лінії та поля.

Luis Miguel Gonzalez

Sp. Prize

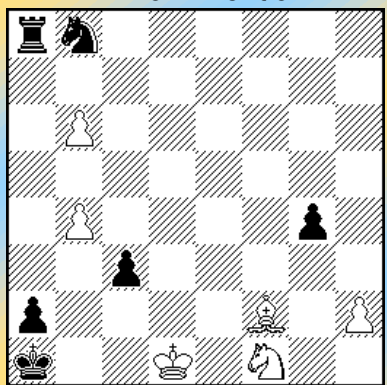
1.Qh1 Rh8 2.Kf4! Logical try: 2.Kf5? Rxa5+! 3.Kf4 Re8 4.Rg1 Rxa6! (but not 4...e1Q? 5.Rxe1 Ra4+ 6.Re4!+- as the main line) 5.Re1 Ra4+! 6.Kf3 Rae4! =; 2.Rg1? Rxh4+! 3.Qxh4 Ra4+ 4.Kf3 Rxh4 = **2...Re8 2...Ra4+ 3.Kf3 Rxc4 4.Kxc4 Re8 5.Qb1 e1Q 6.a7+ Kxa7 7.b8Q+ Rxb8 8.Qxe1+- 3.Rg1 e1Q! 4.Rxe1!** Logical try: 4.a7+? Kxb7! (but not 4...Kxa7? 5.Rxe1 Ra4+ 6.Re4! Rxe4+ 7.Qxe4 Rxe4+ 8.Kxe4 g6 9.a6+- as the main line) 5.a8Q+ Kxa8 6.Qxc6+ Kb8 7.Rxe1 Rxe1 = **4...Ra4+ 5.Kf5!** Logical try: 5.Re4? Rxe4+ 6.Qxe4 Rxe4+ 7.Kxe4 g6! 8.Kd4 Ka7 9.Kc4 Kb8 10.Kb4 Ka7 Position X with wPa5 - White cannot lose a tempo and it only remains to play 11.Kc4 Kb8 12.Kd4 Ka7 13.Ke4 positional draw (if 13.Kd3? c5! 14.Kc4 c6--); 5.Kf3? Ra3+ 6.Kf2 Ra2+ 7.Kg3 Ra3+ 8.Kg4 Ra4+ 9.Kf5 loss of time **5...Rxa5+ 6.Kf4 Ra4+ 7.Re4!** 7.Qe4? Rxe4+! 8.Rxe4 Rxa6! = **7...Rxe4+ 8.Qxe4 Rxe4+ 9.Kxe4 g6! 10.Kd4!** 10.Kf4? c5!+-; 10.h5? gxh5 11.Kf5 h4!+- **10...Ka7 11.Kc4! Kb8 12.Kb4! Ka7** Position X without wPa5 allows White to lose a tempo with a triangulation manoeuvre **13.Ka5(a4) 13...Kb8 14.Ka4 Ka7 15.Kb4! Kb8 16.Kc4! Ka7 17.Kd4! Kb8 18.Ke4! Ka7** Same position as after 9th Black move but bK on a7 instead of b8 which leads to pawn break **19.h5! gxh5 20.Kf5 h4 21.g6! fxg6+ 22.Ke6 h3 23.Kd7 Kb8 24.Kxc6 h2 25.a7+! Kxa7 26.Kxc7 h1Q 27.b8Q+ Ka6 28.Qb6#**

Логічний етюд великого масштабу з трьома хибними спробами та двома симпатичними жертвами білих пішаків у фіналі. Білі далекоглядно позбавляються від пішака a5, а

потім, заради втрати темпу, здійснюють марш-кидок свого короля на самий край лівого флангу і потім назад. Мінідуаль, що виникає під час подорожі короля, несуттєва – адже план білих до перемоги є єдиним.

Serhiy Didukh

1st Hon. Mention

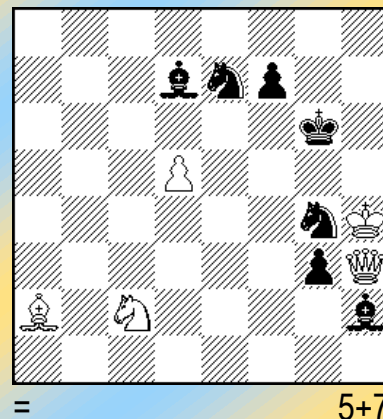
1.Kc1 Nc6 2.Be1 Ra3 3.Ne3 Nxb4 B) 3...Nd4 4.Nc2+ Nxc2 5.Kxc2 g3 6.Bxg3! (6.hxg3? Rb3 7.Kxb3 c2 8.Bd2 Kb1 9.b7 a1Q 10.b8Q Qd4! This double attack reveals why the bishop on d2 is worse than on f4. 11.Qf4 Qd3+ 12.Ka4 Qa6+ perpetual check) 6...Rb3 7.Kxb3 c2 8.Bf4 Kb1 9.b7 a1Q 10.b8Q Qb2+ (10...Qd4 11.Qc8+-) 11.Kc4 c1Q+ 12.Bxc1 Qxc1+ 13.Kb5 Qf1+ 14.Ka5+- **4.Nc2+ Nxc2 5.Kxc2 g3 6.hxg3!** 6.Bxg3? Rb3 7.Kxb3 c2 8.b7 c1Q 9.Be5+ Kb1 10.b8Q a1Q 11.Bxa1 Qb2+! 12.Bxb2 stalemate. **6...Rb3 7.Kxb3 c2 8.b7 c1Q** [8...Kb1 9.b8Q a1Q 10.Kc4+ Kc1 11.Qf4+ Kb1 12.Bd2+-] **9.Bc3+ Kb1 10.b8Q a1Q 11.Kc4+! That's why Bc3 is better than Be5. 11...Kc2 12.Qb3#**

У новій роботі відомого українського етюдиста з Львівської області елегантна боротьба обох сторін подана, як завжди, винахідливо. Фінал, здавалося б, зумовлений розташуванням замкненого чорного короля, але щоб заматувати, його, і це виглядає як парадокс, треба випустити його з кута. Зміст етюду доповнюють два варіанти зі зміною гри рішення, невловимим вибором (між 6.Bxg3! і 6.hxg3?) та фіналами з ферзевим некомплектом. Але, на жаль, обидва варіанти

не зовсім рівноцінні за ігровою насиченістю і чітким фіналом.

Amatzia Avni & Martin Minski

2nd Hon. Mention

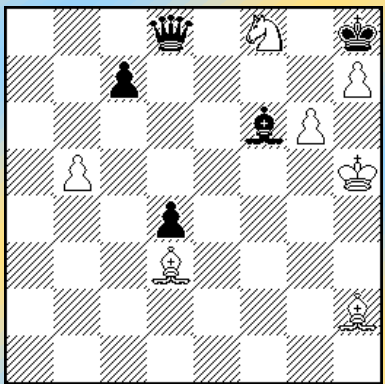

1.Nd4 1.Ne3? Nxe3 2.Qxd7 g2-+; 1.Bb1? Nf5+ 2.Kxg4 Nd4+ 3.Kh4 Nf3# 1...Kh6 Creating the threat ...Ng6# **2.Bb1 2.Qxg4? Ng6+ 3.Kh3 Bxg4+ 4.Kxg4 g2-+; 2.Qxg3? Bxg3+ 3.Kxg3 Ne3-+ 2...Ng6+ 2...Ne5 3.Nf5+! Bxf5 4.Bxf5= 3.Bxg6 fxg6** a new threat - ...g5# **4.Ne6 4.Nf3? Ne5 5.Nxh2 Bxh3-+ 4...Bxe6 4...Ne3 5.d6 Bc8 6.Ng5 Bxh3 7.Nxh3= 5.dxe6** split into two main lines A) **5...Nf2** B) 5...Ne3 6.Qf1! Nxf1 7.e7 g2 8.e8Q g5+ 9.Kh3= **6.Qf5!** geometrical queen sacrifice echo to Qf1! in the other line **6...gxf5 7.e7 g2 8.e8Q g1Q 8...Bg3+ 9.Kxg3 g1Q+ 10.Kf3= 9.Qg6+! 9.Qe6+? Kh7-+ 9...Kxg6** stalemate.

Двоваріантний етюд ізраїльсько-німецького дуету авторів із привабливими ехо-жертвами ферзя у двох варіантах (6.Qf5! і 6.Qf1!), але підвів вступ із відходом з шахівниці чотирьох легких фігур... Звичайно, ці розміни змінили співвідношення матеріальних сил, що було необхідно співавторіам для певних дій, у підпрядкуванні рухів фігур своєму новому і цікавому задуму. І все ж, розмінний вступ знизив сприйняття у цілому.

Leonid Topko

3rd Hon. Mention

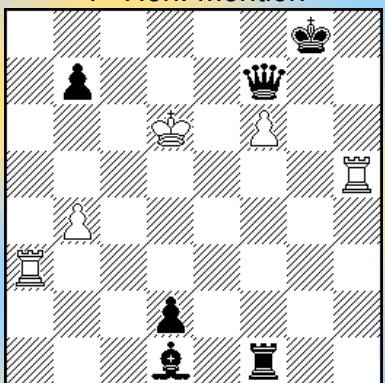
= 7+5

1.g7+! Bxg7 1...Kxg7 **2.Ne6+-** **2.Ng6+ Kxh7**
3.b6! Logical try: 3.Ne5+? Kg8 4.Bc4+ Kf8 5.Ng6+ Ke8-- 3...cxb6 **4.Ne5+!** 4.Ne7+? Kh8 5.Ng6+ Kg8 6.Bc4+ Kh7-- 4...Kg8 **5.Bc4+ Kf8** 5...Kh7 6.Bd3+ Kg8 7.Bc4+ positional draw. **6.Ng6+ Ke8** **7.Bb5+ Kf7** **8.Bc4+ Kf6** 8...Ke8 9.Bb5+ Kf7 10.Bc4+ positional draw. **9.Be5+ Kf5** **10.Bd3+ Ke6** **11.Bc4+ Kd7** **12.Bb5+ Kc8** **13.Ba6+ Kd7** **14.Bb5+** positional draw.

В роботі ветерана українського етюдів з Кривого Рогу представлено оригінальний синтез трьох позиційних нічиїх, де білий слон переслідує чорного короля на трьох різних діагоналях. А для того, щоб усе задумане автором відбулося, білі жертвують у вступі всі три свої пішаки, останній з яких (3.b6!) – невелика логічна начинка етюдів.

Amatzia Avni & Yochanan Afek

4th Hon. Mention

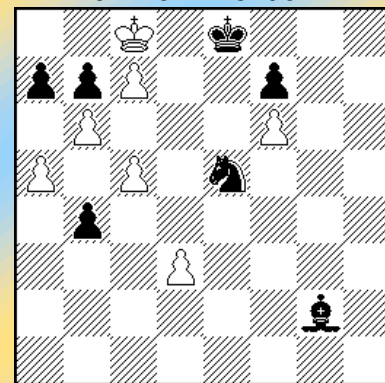
= 5+6

1.Rg3+ 1.Ra8+? Qf8+ 2.Rxf8+ Kxf8-- 1...Bg4! not at once 1...Qg6 2.Rxg6+ Kf7 3.Rhh6!+- **2.Rxg4+ Qg6!** 2...Kf8 3.Rh8+ Qg8 4.Rhxcg8+ (or 4.Rgxcg8+) 4...Kf7 5.R4g7+ Kxf6 6.Rf8+ Kxg7 7.Rxf1+- **3.Rxg6+ Kf7** **4.Rg7+!** 4.Rd5? d1Q 5.Rg7+ Kxf6--; 4.Rhh6? d1Q+-- 4...Kxf6 **5.Rf5+!** Rxf5 5...Kxf5 6.Rf7+- **6.Rg1** white has avoided an immediate disaster but he still needs to play accurately to save the day. **6...Rf4!** **7.Kd5!** 7.Rd1? Rd4+ 8.Kc7 Ke6! 9.b5 (9.Kxb7? Rxb4+ 10.Kc6 Rd4 11.Kc5 Ke5--+) 9...Rd7+ 10.Kc8 b6-- 7...Rf5+ 7...Rxb4 8.Rd1 Rb2 9.Kc4 Ke5 10.Kc3= **8.Kd6!** Surprisingly staying away of the "d" pawn. The alternatives lose the resulting pawn ending i.e. 8.Kd4? Kc4? loses similarly 8...Ke6 9.Kc3 Rd5 10.Rd1 Ke5! 11.Rxd2 (11.b5 Kd6) 11...Rxd2 12.Kxd2 Kd4 13.b5 Kc5--; 8.Ke4? Re5+ 9.Kd3 Re1-- 8...Rf4 Or 8...Rf3 9.Rd1 Rd3+ 10.Kc7! (10.Kc5? Rd7--+) 10...b5 11.Kc6= **9.Kd5** positional draw by repetition.

Жертвенна гра сторін призводить до рівності, в якій злагоджені дії короля і тури білих дають їм змогу утримувати позиційну рівновагу. Але етюдів ізраїльських співавторів не вистачає вступу - початкова позиція майже готова і, на жаль, не створюється в процесі гри. Цікаво порівняти схожу жертву (5.Rf5+!) та ще з хибною жертвовною спробою іншої тури в етюдів J.Marwitz (HHdbVI#43147).

Taras Rudenko

5th Hon. Mention

= 7+7

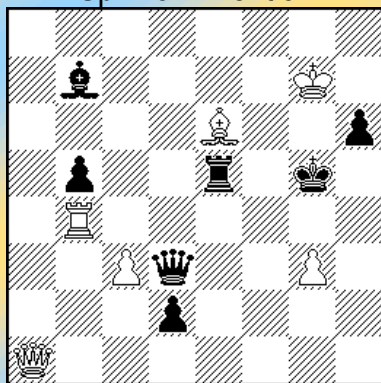
1.a6! Try: 1.Kb8? Nc6+! 2.Ka8 Kd7 3.Kxb7 Nxa5+ 4.Kb8 Bb7 5.c6+ Kxc6 6.bxa7 Kb6! 7.a8Q Nc6#; 1.bxa7? Bh3+ 2.Kxb7 Bg2+! 3.Kb6 Kd7 4.d4 Nc4+-- 1...bxa6 **2.b7** 2.Kb8? Nc6+ 3.Kb7 Na5+

4.Kb8 Bh3 5.bxa7 Nc6+ 6.Kb7 Nxa7 7.Kxa7--
2...Nc6 3.b8Q Na5! 4.Qa8! 4.Qxb4? Bh3+ 5.Kb8
 Nc6+ 6.Kb7 Nxb4-- **4...Bxa8 5.Kb8 Bb7 5...Nc6+**
 6.Kxa8 Kd7 7.Kb7 Na5+ 8.Kb8 Nc6+ 9.Kb7= **6.c6**
Bc8! 7.Kxc8 b3 8.Kb8 Nxc6+ 9.Ka8! 9.Kb7?
 Nd8+! 10.Ka8 b2 11.c8Q b1Q-- **9...Kd7 10.Kb7**
Nd8+ 11.Kb8 Nc6+ 12.Kb7 Na6+ 13.Kb8 Nc6+
14.Kb7, positional draw.

Дотепна позиційна нічия виходить після точних і тонких ходів білих до кута (жертва ферзя 4.Qa8! та 9.Ka8! - трикутник короля: b8-a8-b7-b8). Прикрашає етюд хибний слід на 1-му ході з матом конем. Автору з української Полтави, між іншим, 11 років, для якого цей рік став дебютним у шаховій композиції. Наразі він має у своєму здобутку вже кілька опублікованих етюдів...

Jan Sprenger

Sp. Hon. Mention

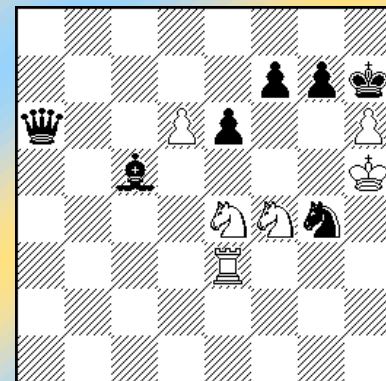
Theme: play with batteries, pins and skewers and a Nowotny interference. Symmetric material.
1.Rg4+ Kh5 2.Qd1! battery [logical try 2.Qf1?? Qxf1! queen en prise; logical try 2.Qg1? Rxe6 3.Qh2+ Kxg4 4.Qh4+ Kf3! square f3 available
2...Qe2! The other ways to block the diagonal remove the obstacles in the tries 2. Qf1 and 2. Qg1. [2...Re2 3.Qf1! no Qxf1 3...Qxc3+ 4.Kg8+; 2...Bf3 3.Qg1! Rxe6 4.Qh2+ Kxg4 5.Qh4+ square f3 blocked 5...Kf5 6.Qf4# **3.Re4!** Nowotny with pin 3.Qb1? Qxg4+ 4.Bxg4+ Kxg4 5.Qd1+ Kxg3 6.Qxd2 Rh5= followed by Bf3; thematic try 3.Qh1+?? Bxh1; thematic try 3.Qxe2? Rxe2 **3...Rg5+ 3...Rxe4 4.Qh1+ Kg5 5.Qxh6#; 3...Bxe4 4.Qxe2+; 3...Qxd1 4.Rxe5# 4.Kf7 Rf5+! 4...Qxd1**

5.Rh4#; 4...Rg7+ 5.Kxg7 Qxd1 6.Re5# **5.Bxf5! Qxd1 6.Bg6+ Kg5 7.Re5+ Kg4 8.Bh5+ skewer 8...Kxg3 9.Bxd1 Bf3 10.Re3!** pin.

В ігровому етюді німецького гросмейстера-практика, дії білих продумані від початку до кінця (перекриття Новотного з кваттетом різних матів). Виграш ферзя наприкінці зустрічався в етюді Е.Рогосьянса (*HHdbVI#44483*), але чорні до останнього зберігають інтригу ходом слона, із загрозою перетворення пішака d2. Втім білі все врахували на півкроку далі, маючи у запасі хід-зв'язку турою.

Michal Hlinka & Lubos Kekely

1st Commendation

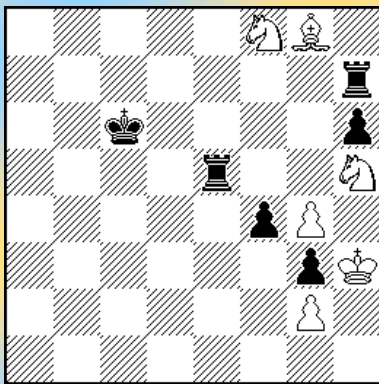
1.Ng5+ Kg8 1...Kh8 2.Nxf7+ Kg8 3.d7 Kxf7 4.Kxg4 Qa8 5.Rxe6 g5 6.Re8 Qa4 7.d8Q Qxf4+ 8.Kh3 g4+ 9.Kh4 Bf2+ 10.Kh5= 2.h7+ Kh8 3.Rxe6! 3.Nxf7+? Kxh7 4.Kxg4 Bxe3 5.d7 Bb6-- **3...Nf6+ 3...Qa4 4.Nxf7+ Kxh7 5.Kxg4 Kg8 6.Ng5 Qd7 7.Ne4 Be3 8.Ng5= 4.Rxf6 gxf6 5.d7 Be7 5...Qa8 6.d8Q+ Qxd8 7.Nxf7+=; 5...fxg5 6.d8Q+ Kxh7 7.Qxg5= 6.d8Q+! Bxd8 7.Ng6+! fvg6+ 8.Kh6 Qc4 8...fxg5 stalemate. 9.Nf7+! Qxf7 stalemate.**

Патовий етюд словацьких співавторів, в якому білі заради порятунку жертвують обох коней у фінальній стадії. Схожий пат зустрічався в етюді F.Doesburg (*HHdbVI#71988*).

Itay Richardson

2nd Commendation

BTM =

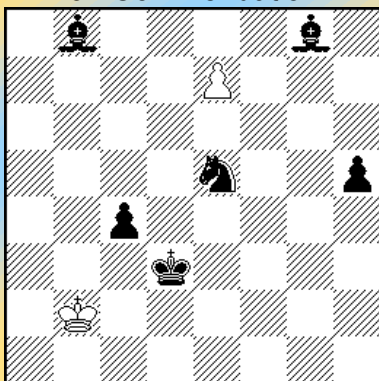
6+6

1...Rh8 1...Re1 2.Nxf4= 2.Ng6 2.Nxf4? Rxcg8—
 2...Re1! 2...Rxc5+ even loses to even loses to
 3.gxc5 Rxc8 4.Ne7+— 3.Bd5+! 3.Nxc8? Rh1#
 3...Kxd5 4.Nxc4+ Ke4 4...Kd6 5.Nxc8— 5.Nd3!
 5.Nxc8? Kxf4 6.Ng6+ Kg5 7.Nf8 (7.Nh4 Rh1+—)
 7...Re7 8.Kxc3 Kf6 9.Kf4 Rf7— 5...Kxd3 5...Rd1
 6.Nc5+ (6.Nxc8? Rxd3—) 6...Kd4 7.Nxc8 Kxc5
 8.Kxc3= 6.Nxc8 Re3 6...Re7 7.Kxc3 Rg7 8.Kh4
 Ke4 9.Kh5= 7.Nf7 7.Ng6? Ke2 8.Nh4 Kf2 9.Nf5
 Re1 10.Nxc3 Re3—; 7.g5? hxc5 8.Nf7 Re7
 9.Nxc3 Rg7 10.Ne6 Rg8 11.Nf4+ Ke3 12.Nd5+
 Kf2 13.Nc3 Rh8+ 14.Kg4 Kxc2— 7...Ke4 8.Kh4!
 Thematic try: 8.Ng5+? Ke5! 9.Nf7+ Kf4— 8...Kf4
 8...Rb3 9.Nxc6 Kf4 10.Nf5 Rb2 11.Nxc3= 9.Ng5!
 hxc5+ 9...Ra3 10.Nh3+ Ke5 11.Ng1 Rb3 12.Nh3=
 10.Kh3 stalemate is unavoidable.

Білі послідовно і жертвовно, ціною трьох
 легких фігур, знаходять порятунок. Зовні
 стриманий, але досить симпатичний етюд
 молодого ізраїльського автора.

Ivan Maly

3rd Commendation

=

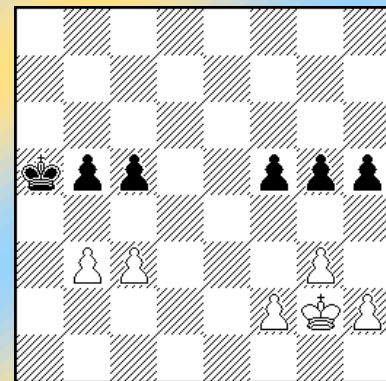
2+6

1.e8Q c3+ 2.Ka1! 2.Kc1? Ba7— 2...c2 3.Qd8+
 Ke2 4.Kb2 Bh7 4...Bb3 5.Qxb8 Nd3+ 6.Kxb3 c1Q
 7.Qh2+ Ke3 8.Qg3+! Ke2 9.Qh2+ Ke3 10.Qg3+
 Kd4 11.Qd6+ Ke4 12.Qg6+ Kf4 13.Qxc5 Qb2+
 14.Kc4 Ne5+ 15.Kc5!= 5.Qxb8 Kd1! 6.Qb3 Bd3
 6...Nd3+ 7.Kc3 Nf4 8.Kd4! Ne2+ 9.Ke3 Nc3
 10.Kd4 Bg8 11.Qxc3 c1Q 12.Qf3+= 7.Qa4! 7.Kc3?
 h4 8.Kd4 Ke2! 9.Qa3 Nf3+ 10.Kc3 Kd1 11.Qa4
 Ne5 12.Kd4 Nc4 13.Qb3 Nd2— 7...Nc4+ 7...h4
 8.Qa1+= 8.Kc3 h4 9.Kd4! h3 9...Ke2 10.Qa1 Nd2
 11.Kc3 Nb1+ 12.Kb2 Kd1 13.Qa4!= 10.Qb3 Nb2
 11.Kc3 h2 12.Kxb2 Be4 13.Qe3! h1Q 14.Qc1+
 Ke2 15.Qxc1 Bxc1 16.Kxc2, draw.

У роботі відомого етюдиста з українських
 Черкас запам'ятовується активна гра білого
 короля по великій діагоналі з поверненням, а
 також точний хід 7.Qa4! (7.Kc3?).

Marcel Dore

4th Commendation

+

6+6

1.Kf3 c4 2.bxc4 bxc4 3.h4! Thematic try: 3.Ke3?
 Ka4! 4.Kd4 Kb3 zz 5.f3 h4 6.g4 fxg4 7.fxg4 h3! —

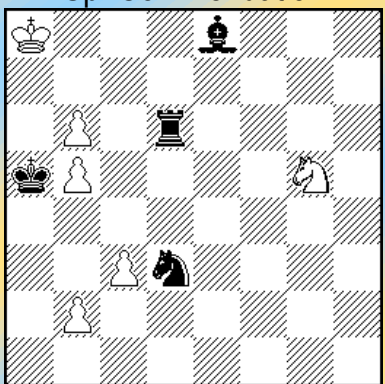
A) 3...g4+ 4.Kf4 Ka4 5.Ke5! 5.Kg5? Kb3
 6.Kxc5 Kxc3 7.Kg6!= 5...Ka3 6.Kd5 Kb3 7.Kd4 zz
 7...Kc2 8.Kxc4 Kd2 9.Kd4! Try: 9.Kb4? Ke2 10.c4
 Kxf2 11.c5 f4! 12.gxf4 g3= 9...Ke2 10.Ke5! 10.c4?
 Kxf2 see Try 9.Kb4? 10...Kxf2 11.Kf4 Ke2 12.c4!
 win. 12.Kxf5? Kf3! 13.c4 Kxc3=

B) 3...gxc4 4.gxc4 Ka4 5.Ke3! 5.Kf4? Kb3
 6.Kxf5 Kxc3— 5...f4+ 6.Kd4! Try: 6.Kxf4? Kb3
 7.Ke4 Kxc3= 6...Kb3 7.f3! zz 7...Kc2 8.Kxc4
 Kd2 9.Kd4! 9.Kd5? Ke3 10.c4 Kxf3= 9...Ke2
 10.Ke4!+- 10.c4? Kxf3 11.c5 Kg2(g3) =

Нескладний пішаковий етюд французького
 ветерана з точними ходами білого короля.

Daniil Yakimovich

Sp. Commendation

=

6+4

1.b7 Bxb5 2.b4+! 2...b8Q? Bc6+ 3.Ka7 Rd7+--+
2...Nxb4! 2...Ka6 3.Nf7 Rd5 4.c4!= 3.cxb4+ Ka6
4.Nf7! Rd5! 5.Nd8! 5...Ne5? Rxe5 6.b8N+ Kb6
7.Nd7+ Bxd7--+ 5...Rxd8+ 6.b8N+! 6...b8Q? Bc6#
6...Kb6 stalemate.

Переробка етюду V.Vinichenko & D.Yakimovich (HHdbVI#32192) з відомими мотивами перетворення пішака на коня і додаванням нової жертви коня 5.Nd8! Автор зі США нещодавно повернувся у композицію після більш ніж 20-річної перерви...

Насамкінець, вітаю лауреатів конкурсу і бажаю всім здоров'я та обов'язково нових творчих знахідок і спортивних успіхів!

Післямова. Потрет просвітителя-гуманіста, який тут наводимо, був написаний на замовлення Михайла Ковалинського – учня та біографа Гр.Сковороди, незадовго до його смерті. Це найдавніший з відомих портретів Григорія Савича, на якому він зображений не 70-річним, а молодшим – близько 40 років. Автором оригінала був місцевий живописець Лук'янов. Ще за старих часів його розмножували і він мав ще й деякі варіанти. Відомий історик Микола Костомаров, життя якого тісно пов'язане з Україною, у 1861 р. писав у своєму «Слові про Сковороду» («Основа», 1862, №8): «Мало можна вказати на таких народних осіб, яким був Сковорода і яких би так пам'ятав і поважав народ. На усьому просторі від Острогозька (Воронізької губ.) до Києва, у багатьох будинках висять його портрети; всякий грамотний українець знає про нього; ім'я його відоме дуже багатьом з неписьменного народу; його мандрівницьке життя – предмет народних оповідань; у деяких місцевостях нащадки від батьків і дідів знають про місця, які він відвідував, де любив перебувати, і вказують на них з повагою; добра прихильність Сковороди до деяких з його сучасників складає сімейну гордість онуків; мандрівні співаки засвоїли його пісні – на храмовім святі, на торговищі нерідко можна зустріти натовп народу, що оточує цих рапсодів і зі сльозами розчулення слухає: «Всякому городу нрав і права»...

Суддя конкурсу: **Владислав Тарасюк** (Україна, Харківська область)

Передмова: **Володимир Саміло** (Україна, Харків)

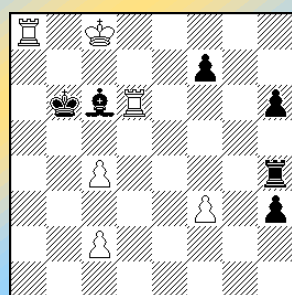

грудень 2022 року

Annex

A – A.Wotawa

Schachzeitung, 1953

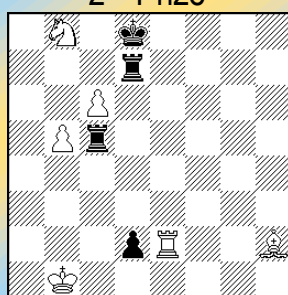

+ 6+6

B – J.Fritz

Revista de Romana de Sah, 1974

2nd Prize

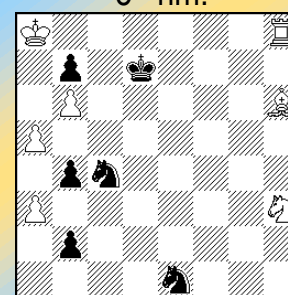

= 6+4

C – G.Kasparyan

Ceskoslovensky Sach, 1965

5th hm.

= 7+6

A – A.Wotawa: 1.Ra4! Kc5 2.Rxc6+! Kxc6 3.c3! h2 4.Ra6+ Kc5 5.Kc7 h1Q 5...Rxc4 6.Ra5# 6.Rc6#

B – J.Fritz: 1.Bc7+! Kxc7! 2.Na6+ Kb6! 3.Rxd2! Rxb5+! 4.Kc1 Rxd2 5.c7! Rd6! 6.c8N+! 6.c8Q? Rc6+ 7.Qxc6+ Kxc6 -. 6...Kc6 7.Na7+! 7.Nxd6? Kxd6 →, 7...Kb6 8.Nc8+, positional draw.

C – G.Kasparyan: 1.Rh7+! Kc6 2.Rxb7! Nxa5 3.Rc7+ Kxb6 4.Rc1 bxa3! 4...bxc1Q 5.Bxc1 b3 6.Nf4 5.Nf4 bxc1Q 6.Nd5+ Kc5 7.Bxc1 a2 8.Nc3 a1Q 9.Bb2 Qxb2 10.Na4+ Kc6 11.Nxb2, draw.

D – E.Pogosyants

Amurskaja Pravda, 1977

E – F.Doesburg

Tijdschrift v.d. KNSB, 1941

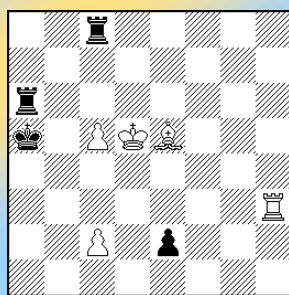
F – J.Marwitz

Thimes-64, 1978

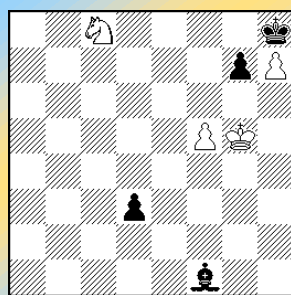
7th hm.

G – V.Vinichenko, D.Yakhimovich

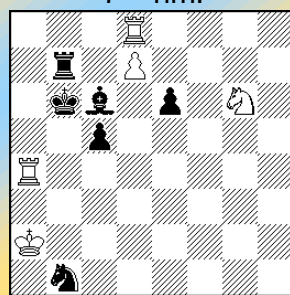
Vecherni Leningrad, 1988

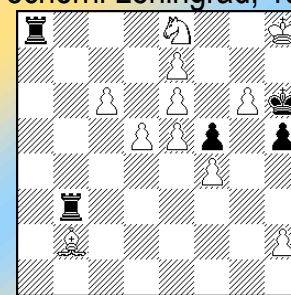
+ 5+4

= 4+4

= 5+6

= 11+5

D – E.Pogosyants: 1.Kc4 Rxc5+ 1...e1Q 2.Ra3# 2.Kxc5 Rc6+ 3.Kxc6 e1Q 4.Ra3+ Kb4 5.Bd6+ Kc4 6.Ra4+ Kc3 7.Bb4+ Kxc2 8.Bxe1, win.

E – F.Doesburg: 1.f6! gxf6+ 2.Kh6! d2 3.Nd6 Bc4 4.Nf7+ Bxf7, stalemate.

F – J.Marwitz: 1.Ra6+! Kc7 2.Rc8+ Kxd7 3.Raxc6! Nc3+ 4.Ka3 Nb5+ 5.Ka4 Nc7! 6.Rd6+! 6.Rd8+? Kxd8 7.Rd6+ Ke8! =. 6...Kxd6 6...Kxc8 7.Ne7+ Kb8 8.Nc6+ Kc8 9.Rd8# 7.Rd8+ Kc6 8.Ne7+ Kb6 9.Nc8+ Kc6 10.Rd6#

G – V.Vinichenko & D.Yakhimovich: 1.g7 Rxe8+ 2.g8N+! Kg6 3.c7 Rxb2 4.d6 Ra2 5.d7 Raa8 6.d8B! Rc8 7.h3 Ra8 8.h4 Rc8, stalemate.